

Działania wspierające rozwój komunikacji u dzieci

w Żłobku Miejskim w Otwocku

Jesteśmy kadrą Żłobka Miejskiego w Otwocku. Celem naszej pracy jest towarzyszenie dzieciom w ich rozwoju i niesienie pomocy wówczas, gdy to konieczne. Kładziemy duży nacisk na rozwój indywidualnych umiejętności dzieci. Mały człowiek jest swoistą indywidualnością, a nie powtarzalnym schematem. Najważniejsza dla rozwoju mowy dziecka jest komunikacja słowna, czyli częste mówienie do dziecka. By wspierać rozwój mowy dziecka wykorzystujemy do tego codzienną aktywność. Podbudowujemy w maluszkach chęć komunikowania się, dostrzegając jego potrzeby. Zdajemy sobie sprawę, że działania prewencyjne podjęte już na samym początku pobytu maluszka w naszym żłobku rozwiną jego komunikację i zminimalizują ryzyko wad wymowy. Toteż w naszej codziennej pracy stosujemy następujące działania wspierające rozwój komunikacji u dzieci:

1. Każdego dnia **czytamy książeczki lub opowiadamy dzieciom** swoimi słowami ich treść. Wspólnie oglądamy ilustracje, nazywamy to, co na nich widzimy. Czytanie to aktywność, która genialnie wspiera rozwój mowy dziecka. Nie tylko poszerza horyzonty myślowe, ale również wzbogaca słownictwo dziecka. Jest swego rodzaju terapią. Dzieci poznają różnych bohaterów, emocje, relacje.
2. **Pobudzamy wyobraźnię dzieci bawiąc się z nimi w teatr.** Wówczas korzystamy z pacynek, kukielek, pantomimy. Bawimy się słowem, opowiadamy za pomocą teatru bajki, angażujemy dzieci w wielozmysłowe poznawanie, rozwijamy wyobraźnię.
3. **Śpiewamy dużo piosenek, mówimy wierszyki, rymowanki.** Szczególnie lubimy piosenki i rymowanki z pokazywaniem, wyklaskiwaniem i onomatopiejami. Wszystko, co się rymuje jest melodyjne i szybko przyswajalne przez dzieci. Zaczynamy od krótkich form, a następnie przechodzimy do dłuższych.
4. Codziennie prowadzimy **zabawy sytuacyjne** - naśladujemy odgłosy zwierząt, pojazdów, próbujemy wydawać odgłosy sprzętów domowych, nazywamy części ciała. Słuchamy nagrań prezentujących te dźwięki i odtwarzamy je. Bawimy się podczas spacerów- opowiadamy dzieciom, co widzimy wokół nas. Każda okazja (czy to oczekiwanie na posiłek, spacer czy też nocnikowanie) jest dla nas dobra, by opowiadać dzieciom o ich otoczeniu oraz by bawić się z piosenkami i rymowankami.
5. **Bawimy się przy lustrze.** W każdej grupie mamy do dyspozycji zamontowane lustro, przy których robimy śmieszne miny, jemy, oglądamy swoją twarz, dotykamy swojej twarzy, pokazujemy części ciała u siebie i kolegi, ćwiczymy ruchy naprzemienne z przekraczaniem linii środka własnego ciała.
6. **Zabawy sensoryczne.** Jednym z czynników, które warunkują rozwój mowy, jest prawidłowe odbieranie bodźców z otoczenia. Dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej, często mają

problemy z prawidłowym rozwojem mowy. Dlatego włączenie ćwiczeń z zakresu integracji sensorycznej stymuluje prawidłowy rozwój mowy poprzez usprawnianie ogólnego rozwoju psychofizycznego dziecka. W czasie zajęć wykorzystujemy różne ścieżki sensoryczne zarówno w budynku jak i w ogrodzie żłobka, pobudzamy zmysł smaku i węchu, stosujemy dociski, opukiwania, wibracje. Wszystkie te zabawy są wcześniej przedyskutowane z pracującym w żłobku terapeutą integracji sensorycznej.

7. **Zabawy logopedyczne** to różne śmieszne zadania, które usprawniają buzie i język np. zamieniamy się w króliki i chrapiemy marchewkę, kalarepkę, sałatę lub, robimy różne śmieszne miny – dziobek, mlaskamy, parszemy, oblizujemy wargi. Z dziećmi, które potrzebują pomocy pracuje logopeda i terapeuta integracji sensorycznej po dokonaniu diagnozy logopedycznej, sensorycznej.
8. **Gimnastyka buzi i języka – zabawy artykulacyjne** to zabawne sposoby na usprawnienie narządów mowy. Powinny być one wykonywane bardzo dokładnie, bez pośpiechu. Należy pamiętać, aby czas trwania był dostosowany do możliwości i potrzeb dziecka. Lepiej ćwiczyć krótko, ale kilka razy dziennie. Do gimnastyki buzi i języka wykorzystujemy każdą okazję; spacer, podróż, mycie ząbków, jedzenie posiłków, zabawki takie jak np. pacynki. Wykonujemy **ćwiczenia wzmacniające mięśnie warg**; głośne i dokładne wymawianie naprzemienne samogłosek ((naśladowanie karetki pogotowia e-o-e-o). Pacynki – naśladowanie min wesołej i smutnej. Całuski dla mamy, czyli głośne cmokanie ściągniętymi w dziobek wargami. Chudzinka- wciąganie policzków do jamy ustnej. **Ćwiczenia języka**; Zziajany piesek-wysuwanie języka daleko na brodę. Kotek-oblizywanie warg, mlaskanie, naśladowanie ruchu picia mleka z miseczki. Po umyciu ząbków, liczenie ząbków''- unoszenie czubka języka do górnych i dolnych zębów, dotykanie liczenie językiem poszczególnych zębów. Później dzieci sprawdzają językiem czy w ząbkach nie ma dziur. **Ćwiczenia szczęki dolnej-żuchwy**; Powolne otwieranie i zamykanie buzi. Powolne poruszanie żuchwą w przód i w tył oraz na boki przy zamkniętych ustach. Naśladowanie ruchów żucia gumy. Szeroko otwarta buzia z widocznymi zębami, wykonywanie „ kłapania „ paszczą. **Ćwiczenia podniebienia miękkiego**; Ziewanie z opuszczoną nisko dolną szczęką. Płukanie gardła ciepłą wodą tzw. gulgotanie. Kaszel z wysuniętym na zewnątrz językiem. Picie gęstych soków, przez cienką rurkę.
9. **Zabawy oddechowe**. Celem tych ćwiczeń jest wyrobienie oddechu przeponowego. Nabieranie powietrza nosem, wypuszczanie ustami. Wąchanie kwiatków-powolne wciąganie powietrza nosem, czynność powtarzamy kilkakrotnie. Dmuchanie piórka po stole. Dmuchawce latawce-wciąganie powietrza nosem i dmuchanie jak najdłużej na latawca. Chuchanie na zamrażniętą rękę tak, aby poczuć na nich ciepło. Puszczanie baniek mydlanych. Zachęcanie do wykonywania jak największej bańki. Dmuchanie przez rurkę na lekkie przedmioty. Dmuchanie na talerz z ciepłą zupą.
10. **Zabawy rozwijające motorykę małą** ściśle współpracują z rozwojem mowy u dzieci. Usprawnianie dłoni i różne doznania dotykowe pobudzają w korze mózgowej okolice odpowiedzialne za ręce oraz

pośrednio ruchowy ośrodek mowy, a więc wspomagają rozwój mowy. W naszym żłobku stosuje się ćwiczenia usprawniające motorykę palców rąk tak, aby w konsekwencji uzyskać precyzję ruchów artykulacyjnych języka, warg i żuchwy. Ćwiczenia manualne to; ugniatanie ciasta, plasteliny, modeliny, masa solna. Rysowanie, malowanie farbami całą dłonią i palcami. Robienie kleksów z farby wodnej, dmuchanie na nie przez słomkę z różną siłą i pod różnym kątem. Rozdmuchiwana farba przypomina barwne kwiatki, może to być laurka dla babci. Nawlekanie na sznurowadło kolorowego makaronu, nakładanie krążków. Odciskanie kształtów za pomocą foremek, zginiatanie papieru. Układanki, puzzle, klocki Zabawy paluszkowe polegające na wykonywaniu ruchów palców i dłoni wraz z wypowiedzianym wierszykiem, masażyki.

11. **Zabawy ruchowe – duża motoryka.** Ruch to jeden z najważniejszych elementów, który od najmłodszych lat stymuluje rozwój mowy. Mówi cały człowiek, a nie tylko jego usta. Ćwiczenia ruchowe mogą być połączone z rytmicznym wymawianiem wywołanej głoski. W naszym żłobku z dziećmi skaczemy na dwóch nogach, jednej nodze, bawimy się na czworakach, kopimy piłkę raz lewą, raz prawą nogą, turlamy się. Mamy śpiewanie piosenek, deklamowanie, przedstawienie utworów za pomocą ruchu ciałem. Maluchy uwielbiają pokonywać tory z przeszkodami, rzucać do celu.
12. **Dzieci otrzymują wsparcie specjalisty – logopedy, terapeuty integracji sensorycznej.** Dzieci z naszego żłobka u których występuje brak mowy czynnej bądź jej opóźniony rozwój zostają objęte konsultacją logopedyczną. W celu ustalenia przyczyn logopeda przeprowadza wywiad z rodzicem na temat rozwoju dziecka i jego funkcjonowania. Dotychczas spotkania i rozmowy z rodzicem odbywały się w naszej placówce w bezpośrednim kontakcie rodzic-terapeuta. Obecna sytuacja sprawiła, że wszelkie rozmowy z rodzicami przeprowadzamy telefonicznie bądź w formie spotkania on-line. Wczesne rozpoczęcie terapii u małego pacjenta daje doskonałe efekty. Rodzice otrzymują ćwiczenia i wskazówki do pracy z dzieckiem. Pomagamy im w ten sposób wykorzystać zabawę bądź sytuacje z życia codziennego do rozwoju mowy i rozwoju dziecka. Prowadzimy zajęcia poprawiające motorykę narządów mowy, usprawniające aparat oddechowy, ćwiczenia percepcji słuchowej, ćwiczenia stymulujące rozwój mowy i języka. Stosujemy także profilaktykę logopedyczną, która ma na celu zapobieganie zaburzeniom mowy. Są to rozmowy i scenariusze ćwiczeń na temat prawidłowego karmienia, żucia, gryzienia, ssania, oddychania. Systematyczne stosowanie ćwiczeń zaproponowanych w programie ma w rezultacie doprowadzić do usprawnienia motoryki i koordynacji narządów artykulacyjnych, utrwalenia prawidłowego oddychania i połykania. Realizacja programu ma się także przyczynić do powstania prawidłowych wzorców artykulacyjnych głosek i zapobiec powstawaniu wad wymowy.

Zastosowanie terapii integracji sensorycznej wzmacnia i usprawnia rozwojowe funkcje dziecka, może poprawić zdolność uczenia się dziecka, koncentrację uwagi, sprawność motoryczną zachowanie równowagi i koncentrację.

Nasza terapia z dzieckiem jest poprzedzona rozmową z rodzicem obejmująca pytania odnośnie rozwoju sensomotorycznego dziecka oraz przeprowadzenie wywiadu dającego odpowiedź na pytania dotyczące ciąży, porodu, okresu niemowlęcego, przebytych chorób dziecka itd. Dotychczas spotkania indywidualne z rodzicem odbywały się w naszej placówce, obecnie organizujemy je w formie rozmów telefonicznych bądź spotkań w formie on-line. Dalsza procedura diagnostyczna obejmuje obserwację zachowań dziecka oraz przeprowadzenie prób obserwacji klinicznej sprawdzającej integrację odruchów, napięcie mięśniowe, bezpieczeństwo grawitacyjne, lateralizację, koordynację ruchową itd. a także przeprowadzenie testów klinicznych sprawdzających: różnicowanie prawej i lewej strony, kopiowanie wzorów, lokalizację bodźca dotykowego, kinestezję itd. (dotyczą dzieci powyżej 4rż.). Po dokonaniu pełnej analizy dokumentów następuje ustalenie diagnozy i programu terapii w sytuacji zalecenia terapii integracji sensorycznej. W sytuacjach bardziej nasilonych trudności, dziecko uczestniczy w terapii integracji sensorycznej a rodzic otrzymuje wskazówki do pracy z dzieckiem w domu, które są bardzo ważne przy osiągnięciu szybszych efektów u dziecka.

Zajęcia prowadzone są indywidualnie wg programu ułożonego dla danego dziecka. Prowadzenie terapii Integracji Sensorycznej wymaga sali wyposażonej w odpowiedni profesjonalny sprzęt posiadający atesty bezpieczeństwa. W naszym żłobku mamy taką salę. Zajęcia są prowadzone wyłącznie przez certyfikowanych terapeutów po ukończeniu 2 stopniowego kursu.

